

Turpinot ielikumā "Ģime-
ne. Veselība" jūnijā aizsāko
tēmu par vīriešu veselību,
saruna ar Rīgas Austrumu
klīniskās universitātes slim-
nīcas Uroloģijas klīnikas va-
dītāju, asociēto profesoru
VILNI LIETUVIETI par vīri-
šķīgu attieksmi pret prosta-
tas vēzi, to, ko smēķēšana
nodara urīnpūslim, un piln-
vērtīgu dzīvi pēc vēža ār-
stēšanas.

REGĪNA OLŠEVSKA
- Profesors gerontologs
Vilnis Zaļkalns Latviju no-
dēvējis par padzīvojušu
dāmu valsti. Kur paliek
kungi labākajos gados?

- Latvija puikas dzimst
vairāk nekā meitenes, taču
dzimēnļ pēc piedzimst
gadu vecuma Latvijā šis sa-
mērs kardinali mainās - pēc
pēdējiem tautas skaitlasiānas
datiem, 301 000 vīriešu pret
489 000 sievieti. Tatad vai-
rāk nekā 180 000 latviešu
sieviešu šajā vecuma grupā
ir vīentulas. Tadeļ Teva die-
na, ko svin septembra otrajā
svētdienā, ir ļoti svarīga, jo
tieši viņš dēliem var iemācīt,
ka vīrieša veselība ir liela
vērtība.

Viens no galvenajiem vir-
riešu mirstības iemesliem
Latvijā ir sirds asinsvadu
onkoloģiskās slimības.
Ļaundabīgās saslimšanas
cēlīs saistītas ar novecošas
procesu, bet Latvijas iedzīvo-
tāji mūsdienās dzīvo daudz
ilgāk: pirms gadiem divdes-
mit vīriešu vidējais mūža il-
gums bija 60 – 61 gads, bet
šobrīd jau 67 – 68 gadi. Tas ir
būtiski pieaugums. Taču
vienlaikus aug arī onkolo-
ģisko slimību īpatnības.
Dienmēž, piemēram, Austri-
jā pēc onkoloģisku slimību
atklāšanas un ārstēšanas vi-
riēdži dzīvo vidēji septiņus as-
tonus gadus ilgāk nekā Lat-
vijā. Arī mūsējie tā varētu.

– Kādēļ tad tā nav? Vai mūsu ārstēšanas metodes atpaliek?

- Nē. Taču modernās ārstēšanas metodes ir dār-



Vilnis Lietuvietis: "Jo agrāk atklāj audzēju, jo labāks ārstēšanas rezultāts."

Vilnis Lietuvietis: "Jo agrāk atklāj audzēju, jo labāks ārstēšanas rezultāts."

gas. Tas ir viens no mūsdienu sociālajiem izaicinājumiem – finansiāli apmierināt sabiedrības pieprasījumu pēc labas veselības aprūpes. Lai gan pagājušais gads bija pasludināts par onkoloģiskās modrības gadu un pacientiem ar aizdomām par ļaundabīgu saslimšanu turpmākiem izmekļojumiem bija piešķirts tā saucamais zālais koridors, pildītu finansējums tam netika piešķirts.

Tomēr priecē tas, ka arī jaunā veselības ministre Anda Čakša minējusi onkoloģiju kā vienu no veselības aprūpes prioritātēm.

- No kādām ļaundabīgām saslimšanām visbiežāk cieš vīrieši?

- visbiežāk tās ir ļaundabīgas uroloģiskās saslimšanas - prostatas jeb priekšdziedzera vēzis, urīnpūšļa un nieru audzēji. Piektais daļai no apmēram desmit tūkstošiem reģistrēto onkoloģijas pacientu ir kāds no urīnceļu audzējiem. Savukārt no 5800 saslimušajiem vīriešiem urīnceļu sistēmas audzējs ir katram trešajam. Tādēļ regulāram urologa apskatēm ir ļoti liela nozīme.

Šogad kopā ar kardioloģi Ivetu Mintāli rīkojām lekciju ciklu ģimenes ārstiem, kurā vienlaikus runājām gan par uroloģiju, gan kardioloģiju, piemēram, kā izmaiņas asinsvados, paaugstināts asinsspiediens ietekmē vīriešu orgānus.

nismu, potenci, dažādu slimību attīstības risku. Piemēram, erekcijas traucējumi ir vieni no pirmajiem, nākotnē paredzamā miokarda infarkta vēstnešiem.

- Vīrieši bieži vien uzskata - ja nekas nesāp, pie ārsta nav jāiet.

- Automašīnas tehniskā apskate CSDD taču jāveic arī tad, kad spēkatam nekādas nekait, varbūt tikai jānomaina gumijas bremžu caurule. Ja tā saplīsis, bremzes vairs nedarbosies un automašīna būs grāvi. To pašu var teikt arī par automašīnas vadītāju, vīriešu profilaktiskajām veselības pārbaudēm, jo, agrīni diagnosticējot ļaundabīgas slimības, tās var ārstēt un dzīvot ilgāk. Pacienti

bieži vien ska, ka gūstī pie
arst, bet nekas nav atklāts.
Diemžēl 100% garantija
nav, taču, regulāri apmeklēj
jot arst, varbūtība pamest
laundabīgas izmaiņas ievē
rojami palielinās. Tādēļ pie
50 gadu vecuma gan vīrie
šiem, gan sievietēm jāveic
regulāras pārbaudes pie g
mēnes ārsta, jāpārbauda
valsts organizācijā vēža
krīninga. Prostatas spēj
fiskā antigēna pie PMS anal
šis vīriešiem ir pirmā reizi
būt jāveic apmēram 45, sa
skaņa ar diemžēl attīsta, s
miem, pat 40 gadu vecumā
atkarotī veicot tas ik pie
diviem trim gadiem. Tas ļau
agriņi pamanīt prostatau
audzēja veidošanos. Mar
patik, ka analīzes nosauku
mu atšifrēja Valdis Zatlērs
Pats vēst atbalti.

cijas, nevajag domāt, ka tas ir tikai neliels iekaisums, gan jau pāries – jādodas pie urologa. Jābūt uzmanīgam, jo vēzim patīk maskēties.

– Kādi izmeklējumi palīdz diagnosticēt audzēju?

- Tā ir priekšdziedzera, urinpošļa un nieri ultrasonoskopiskā izmeklēšana, biopsija jeb audu paraugu ņemšana laboratoriskai analīzei. Tie visi ir valsts apmaksāti pakalpojumi. Piemēram, Rīgas Austrumu slimnīcā pirmreizējiem pacientiem šie izmeklējumi pieejami jau trīs nedēļu laikā. Tā kā priekšdziedzera vēzis netāstīgs straui, visu var paspēt izdarīt laikā, ja vien pacients patstāvīgi nevilcinās. Šos izmeklējumus vajag veikt ārstniecības iestādēs, kur tos veic daudz un regulāri.

- Kāda atšķirība, vai
laundabīgu urīnceļu au-
dzēju atklāj un ārstē agrīnā
stadijā vai vilcinās?

– Agrīnā stadijā ap 90 – 95% pacientu var izārstēt, un viņi pēc operācijas dzīvo desmit gadus un ilgāk. Piemēram, atklājos sēklinieku vēzi pirmajā stadijā, pacientam dažreiz nav nepieciešama pat ķīmijterapija vai staru terapija. Jo āgrāk to atklāj, jo labāks ārstēšanas rezultāts. Tomēr nereti viņi rīkojas nevis pie speciālistiem, aizbildnoties ar nezināšanu vai laika trūkumu. Manuprāt, vīlcināšanās pamatā ir bailes uzzināt patiesību par savu veselības stāvokli un neapņēmību sākt rīnāties šo problēmu.

— Ja tiek atklāts vēzis, kas notiek tālāk?

– jādodas pie pieredzējušiem ārstiem, kas specializējušies onkoloģiskā slimību ārstēšanā. Tos var atrast gan universitātes slimnīcās, gan Latvijas lielākajās reģionālajās slimnīcās. Diemžēl daudzās reģionu slimnīcās trūkst urologu vai ir tikai viens speciālists jau pensijas gados.

Mūsdienās ir ļoti attīstījusies endoskopiskā diagnostika, kas ļauj ātri noteikt uroģenitālās sistēmas patoloģiju. Caur urīnizvadkanālu iespējams ievadīt dažādus modernus instrumentus, kas ļauj ar lāzera stara palīdzību likvidēt ne tikai audzējus, bet arī akmeņus urīnpūslī. Pēc šādu saucējotās operācijas ir daudz īsāks atveseļošanās periods, mazāks infekciju risks un sarežģījumu risks. Dzemzēl nākas saskarties ar

ielastiem gadījumiem, kad pacientam nākas izoperēt urīnpūsli.

Pēc operācijas pacientam jābūt pieejamai staru un ķīmijterapijai, turpmākai novērošanai, piemēram, valsts apmaksāta datortomogrāfijas, lai laikus pamanītu slimības atkārtošanos, taču šobrīd uz šiem pakalpojumiem ir gaidīšanas rindas.

- Vai ļaundabīgie priekšdziedzeri, urīnpūšļa un nieru audzēji ir vienlīdz bīstami?

— Priekšdziedzera vēzis ievērojami atšķiras no pārējām vēža formām, jo attīstās lēnām un nav tik agresīvs. Jo pacients vēžs, jo lielāka iespēja, ka varēs iztikt ar audzēja novērošanu. Urin-pūsla, seklīnīgu audzēju parasti jāsaķ arstēt ļoti strauji. Paplašinās onkolo-gu zināšanas arī par nieru vēzi. Ja gados vecam pacien-tam nieres ir nelieli ļaundabi-gi veidojumi, bieži vien pietiek ar novērošanu, jo pierādīts, ka 5 – 10 gadu laikā pacienta veselības stāvoklis būtiski nemainās. Pieņemot lēmumu, pro-tams, jāņem vērā arī pacien-ta blakus slimības.

Ja nepieciešama operācija, tai rūpīgi jāģatavojas, piemēram, bieži vien ārsts iesaka pirms tam samaznāt ķermeņa svaru, atmesn smēķēšanu. Daudzi varbūt to nezina, bet smēķēšana tiešā veidā veicina ne tikai plaušu, bet arī urīnpūšļa veā attīstību. Urīnpūšļa gļotādā reaģē uz ogļūdeņražiem – benzolu, formaldehīdu un citiem kaitīgiem savienojumiem, ko satur tabakas dūmi. Ipāši nepatīkami, ja pacients, kuram tiek ārstēts urīnpūšļa audzējs, turpina smēķēt. Grūti samierināties ar to, ka ārsta darbs tiek sagādāts.

- Virieši nereti šaubās, vai pēc urīnceļu audzēja ārstēšanas spēs dzīvot pilnvērtīgu dzīvi.

- Laikus aršējot urīnpūšļa vai priekšdziedzera audzēju, veicot speciālu nervus saudzējošu operāciju, iespējams saglabāt gan urīna satūrenās funkciju, gan erekciju. Ja saudzējoša operācija nav iespējama, ārstu rīcībā ir dažādas metodes, piemēram, medikamenti, kas atjauno erekciju, vai speciāla implanta ievietošana dzimumlocekli, kas ļauj vīrietim dzīvot kvalitatīvi.

- Tradicionālais labdarības pasākums "Pīļu skrējieni 2016" vīriešu veselības atbalstam, ko organizē vīriešu organizācija "Round Table" un Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, norisināsies 11. septembrī no plkst. 12 līdz 14 Rīgas kanālā staro Operas tiltiņu un Brīvības pieminekli.

- Pērn par saziēdotajiem līdzekļiem 103 vīrieši saņēma bezmaksas urologa konsultācijas un veica nieru, urīnpūšļa un prostatas ultrasonoskopisko izmeklēšanu.

Ja pamana asinis urīnā,
biežākas vai sāpīgas urīnā.